

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/1. Vse pošiljke je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštnine. Rokopisov ne vračamo. Telefon ureda. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Stanovsko političko glasilo UJU. - Poverjeništvo Ljubljana

Izbija vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 40 Din, za inozem. 60 Din. Posamezna številka 1 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima s članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne novice vseh vrst je plačati po Din 2-50 od petih vrst. Inzeratni davak posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Pošljite zanesljivo do 25. t. m. prijave naročnikov za 7. in 8. številko Zvončka

Stanovište k načelnim pitanjima predloga zakona o narodnim školama.

(Iz ankete UJU — Poverjeništvo Ljubljana.)

Lučenje školske uprave od političke.

Lučenje prosvetne uprave od političke državne uprave je tako općenito poznata i hitna potreba, da je ne treba još posebice na dugo i široko dokazivati. To pitanje je i zakonito moguće, jer takvo lučenje predviđa čl. 88. zakona o opštoj upravi.

Povest školstva jasno nam dokazuje, da je bilo spajanje školske uprave s političnom državnom upravom uvek na štetu školstva i prosvete. Moderne težnje prosvetne uprave svih država idu za tim, da se uvede školska i prosvetna samouprava, t. j. da njome upravljaju organi, koji su namešteni kod te struke te je potanko poznaju s obzirom na sve neprilike i unutarnji ustroj, s kojim imaju operirati. Moderne težnje idu i za tim, da se kao deo školske samouprave uvedu i učiteljske zbornice kao savetodavni inicijativni organi nadležnih upravnih prosvetnih faktora.

Spajanje dviju ili više manjih prosvetnih oblasti.

Po čl. 88. zakona o opštoj upravi neka se dozvoli spajanje dviju ili više prosvetnih oblasti u jednu prosvetnu oblast, jer veće jedinice kulturno lakše deluju i prosperavaju nego premalene kojima je osobito teško naći gospodarski temelji za kulturne institucije, koje je potrebno stvarati za čitavu prosvetnu oblast. Pa i zbog opštih gospodarskih i personalno - ekonomskih razloga taj će princip pospešiti i omogućiti dobru prosvetnu upravu.

Sreski školski odbori.

Analogno mesnom i oblasnom školskom odboru, koji su predviđeni u predlogu školskoga zakona neka se osnuje kao posredovno savetodavno telo sreski školski odbor.

Svaki srez ima svoj sreski školski odbor, koji sačinjavaju:

- sreski školski nadzornik,
- 4 učitelja, koje bira sresko nastavničko veće,
- 3 zastupnika sreske skupštine, koje ona bira iz svoje sredine,
- 1 školski lekar (sreski sanitetni referent),
- jedan ekonomski stručnjak, koje ga određuje oblasna uprava,
- jedan inženjer (sreski tehnički referent).

O sastavu i svakoj promeni u sreskom školskom odboru dužan je ovaj izvestiti oblasni školski odbor. Gl. čl. 86. Predsednik je sreski školski nadzornik, zamenika bira sreski školski odbor iz svoje sredine.

Sreski školski odbor ima svojega poslovođu, koji je upravitelj pisarne sreskog školskog nadzornika a mora biti iz prosvetne struke.

Za sreski školski odbor vrede sve tačke čl. 87. i 88. izuzevši tačke 6., dalje čl. 90., 91. in 92. Propisi za blagajnika su isti kao i za mesni školski odbor. U blagajnu sreskog školskog odbora idu sve novčane kazne, koje izriče oblasni školski odbor te po ovome zakonu ne pripadaju blagajni mesnog škol. odbora.

Sreski školski referent treba da posveti osobitu brigu školskom vrtlarstvu i podupire materijalno njihovo ustanavljanje i staranje.

Školski nadzor.

O školskom nadzoru zauzelo je učiteljstvo već ponovno svoje stanovište, a zanimalo se osobito s tim pitanjem na svojim zborovima, te ga je i preciziralo. Osnovno - školskom učiteljstvu treba da je otvoren put do svih položaja u prosvetnoj upravi, a nadzor osnovnog školstva neka vrši učiteljstvo samo. Izrekli smo se za učiteljske zbornice. Ministar

Prosvete gospodin Pribičević istaknuo je sam, da moraju stupiti na snagu ti principi i u prosvetnom zakonodavstvu što je i opetovano naglasio. Kao glavnu pogrešku predloga smatramo, da ne predviđa navedeno načelo te da je i školski nadzor osnovnih škola poverio srednješkolskim profesorima. Imamo mnogo dokaza iz prošlosti kako je štetilo, kad se je nadzor osnovnih škola poveravao profesorima, kako malo su se oni znali udubiti u ustroj i metodu poučavanja na osnovnoj školi ili je uopšte nisu poznavali te kakve pogreške su radili zbog toga kod nadzora i kako je slabo napredovala osnovna škola pod njihovim nadzorom i upravom.

Nadzor nad osnovnom školom neka vrše oni, koji poznavaju unutarnji ustroj i obučavanje te škole i koji su delovali u njoj.

Naš najveći glavni zahtev je, da se nadzor nad osnovnim školama mora poveriti isključivo u ruke priznatih stručnjaka iz redova osnovno - školskog učiteljstva.

Nekvalifikovano učiteljstvo.

Načelno smo za to, da se ispuste iz predloga sve takve odredbe, koje se tiču nekvalifikovanog učiteljstva. Ministar Prosvete već je izdao odluku, na temelju koje mora učiteljstvo, koje nema kvalifikacije, odnosno ispita zrelosti, da dobije još tokom ove školske godine a najkasnije do 1. septembra propisanu kvalifikaciju. Ako je g. ministar prosvete već izdao takvo naredjenje, zato nikako ne spadaju odredbe o nekvalifikovanom učiteljstvu u zakon.

Disciplinski propisi za učiteljstvo.

I. Naročiti disciplinski propisi za učiteljstvo neophodno su potrebni i u smislu čl. 170. zak. o činov. također mogući; zato zahtevamo za učiteljstvo naročiti disciplinarni postupak, koji mora da se temelji na školskom zakonu.

II. Naši najvažniji zahtevi su:

- Učiteljstvu neka sudi disciplinski senat, koji sastoji iz stručnjaka, a kojega članovi su:
  - šef prosvetnog odeljenja ili njegov zamenik;
  - prosvetni inšpektor (viši školski nadzornik);
  - sreski školski nadzornik ili njegov zamenik;
  - dva izabrana zastupnika učiteljstva;
  - disciplinski tužitelj iz redova osnovno - školskog učiteljstva, koji je stalno dodeljen prosvetnom odeljenju.

2. Prizivna vlast neka bude Ministarstvo Prosvete. Upravni Sud i Državni Savet neka presudjuje jedino u slučaju, ako se kod istrage kršio zakon.

3. Novčane kazne neka sasvim otpadnu.

4. Disciplinska istraga ne sme se započeti na osnovu anonimnih kleveta i nepotpisanih novinskih članaka.

5. Svaku klevetu neka primi optuženik odmah u ruke, da se o njoj izjavi treba da ima pogleda u sve akte pred disciplinskom istragom.

6. Istragu vodi sreski školski nadzornik uz pomoć izabranog učiteljskog zastupnika.

7. Istrage se imaju smatrati kao hitne i rešiti redovito najkasnije u roku od 3 meseca.

Komisijaska godišnja ocena.

Kao što je u predlogu zakona predviđena komisijaska ocena za stalnost, takva neka bude i godišnja ocena komisijaska, koja neka bude na temelju modernih načela ocenjivanja. Ta načela su:

Ocena mora da je javna i komisijaska. Učitelj ima pravo, da pogleda ocenu, on se može proti nepovoljne ocene žaliti i u slučaju potrebe zagovarati.

15% ubrojenih u penziju.

Nacrt zakona određuje, da se 15% ubraja istom nakon 35 godina službe u penziju. Na taj način postane potpuno iluzorna 32. godišnje službeno doba, koje predviđa školski zakon za penziju. Već je i Državni Savet izdao presudu, da se mora učiteljstvu uračunati 15% s 32 godine službe u penziju.

Stanovi u naravi.

Stanovi učiteljstva u naravi, osobito upraviteljev stan, neka se ne odbijaju od stanarine, jer školski upravitelji često primaju stanove u naravi od opštine kao otštetu za upravu školskoga imanja i za razne druge poslove, koje on obavlja u korist opštine. Pa ni država nije u pravu, da odbije taj iznos za stan, jer školske zgrade većinom nisu državna svojina, nego svojina dotičnih opština i prema tome ima učiteljstvo neko izuzeto pravo u tom pitanju osobito s obzirom na drugo državno činovištvo, koje ima od države stan u naravi.

Novčane kazni

Neka se uopšte otprave iz zakona novčane kazne, koje se nalaze učiteljstvu u disciplinarnim propisima s otklonom izvesnog dela plate, jer već sadašnje službene primadležnosti i tako ne zadovoljavaju eksistenčni minimum i jer ostale moderne države ne poznaju sličnih odredaba.

Komisijalni lekarski pregled.

Državna uprava predviđa besplatno lečenje državnoga činovištva u bolnicama, te time olakšava socijalni položaj činovištva u slučaju bolesti ali na drugoj strani predviđa takse za lekarski pregled u slučaju bolesničkih dopusta i prilikom penzionisanja, što nikako nije u skladu. Već do sada bili su svi pregledi činovištva i lekarska uverenja davana s strane državnih lekara besplatno, zato neka i školski zakon predviđa besplatan pregled i izdavanje uredovnih lekarskih uverenja za bolesnički dopust i penzionisanje.

Stečaj za upraviteljska mesta.

Čl. 67. ne obzire se na stečaje upraviteljskih mesta. Pošto je teško koga siliti za administrativne poslove, za koje nema svaki volje, sposobnosti ni ambicije, da bi radio kao pretpostavljeni svojim drugovima, moramo otkloniti podeljivanje upraviteljskih mesta bez stečaja. Zato neka se i službe školskih upravitelja raspisuju i podeljuju stalno po načinu kao i stalna mesta za učitelje.

Sreske učiteljske knjižnice.

Nacrt školskog zakona potpuno propušta s vida sreske strukovne učiteljske knjižnice, koje su za daljnju izobrazbu učiteljstva neophodno potrebite i koje već postoje u mnogim krajevima naše države.

Analfabetske škole.

Načelno moramo se izreći protiv uredbe analfabetskih škola i tečajeva, jer to na vanjski svet, koji dobije zakon u ruke, čini skrajnje neugodan utisak. Sve odredbe, koje se tiču analfabetskih tečajeva i škola, neka se unesu u prelazna naredjenja, da se tako ublaži slika analfabetizma u našoj državi i jer se nadamo, da će u doglednom času biti sasvim nepotrebno ustanavljanje analfabetskih tečajeva i škola u našoj državi, pa već radi toga spadaju ove odredbe

među prelazna naredjenja a ne u onaj deo školskoga zakona, koji određuje stahnu upravu i uredjenje našega školstva.

Pripravni razredi za narodne manjine.

Načelno moramo se izreći protiv pravnih razreda za narodne manjine, jer se time ograničava osamogodišnja obaveznost i stvara se neko posebno pogodovno pravo za narodne manjine.

Monopol školskih knjiga.

Odlučno odbijamo monopol na školske knjige, jer se time ograničava sloboda agilnim piscima školskih knjiga i preči slobodna konkurencija, što bi svakako bilo na štetu sadržaja školskih knjiga, a često na štetu i vanjskoj opremi.

Država ima dovoljno prilike, da štiti nacionalnu i državnu tendencu udžbenika te upliva na njihovu unutrašnju smer aprobacijom, koju ima potpuno u svojoj vlasti kao i uredjenje samo odobrenih udžbenika u škole.

Pa i sa stanovišta, da država uredjenjem monopola na školske knjige konkuriše tiskarskim i trgovačkim poduzetima, koja za svoj promet plaćaju visoke namete, bilo bi uvedenje potpunoga monopola tiskanja i tiskanja udžbenika sa strane države, nemoralno.

Prehod nesposobnih učenika u više razrede.

Apsolutno se mora otkloniti princip, da se nesposobni učenici prepuštaju nakon jednogodišnjeg ponavljanja razreda u viši razred, pre no steku potrebno znanje, s kojim bi mogli slediti poučavanje u višem razredu. Na taj se način može utući učenikova individualnost i volja, jer je apsolutno isključeno, da bi deca mogla slediti poučavanje u višem razredu, ako nemaju za to dovoljno temelja u predjašnjem razredu. Iluzorno postane kod toga i ocenjivanje, koje time kao učevo i vaspitno sredstvo potpuno izgubi svoju svrhu. Deca, koja sa dvogodišnjim ponavljanjem ne uspevaju, spadaju u školu za manje nadarenu decu, da se s njima postupa po posebnim pedagoškim načelima, jer je uzrok njihovim slabim uspesima bez sumnje kriv kakav psihični defekt. Ali apsolutno mora biti isključeno, da se detetu, koje se usprkos ponavljanja razreda u I. razr. ne nauči čitati i pisati svih slova i ne svlada operacije u brojnim opsegu do 10, dozvoli prehod u viši razred. Takvo dete neće nikada napredovati u višim razredima, zato apsolutno spada u školu za manje nadarenu decu. Iz tih razloga mogao bi se prehod nesposobnih učenika u viši razred dozvoljavati najviše od 3. razr. dalje.

Iskorišćivanje dece za obrtne i industrijske svrhe.

U čl. 46., 3. odlomak potrebna je jasna definicija izrazu »radionici«, jer nastaje opasnost, da se ne bi na temelju te odredbe izrabljala deca za rad u obrtnim i industrijskim poduzetima. Najzgodniji izraz za to bio bi »uposlivanje dece za kućne radove«, ako se već dozvoljava školska polakšica s potrebnim prekimu-ćem pouka, proti kojemu smo principi- elno u interesu školstva, kao što smo proti svakoj polakšici pouka.

Svečani ispiti koncem školske godine.

Sa stanovišta modernog vaspitanja treba nastupiti proti svakojakim ispitima, te treba i delovati na tome, da ih se otpri. Tako treba smatrati i svečane ispite za zastareo uzgojni način, odnosno sredstvo, koje se ima prema zahtevima modernoga vaspitanja odlučno otkloniti.

Takve su ispite već davno opravile sve moderne države kao Francuska, Švicarska, Engleska, Čehoslovačka itd.

Odklikovanje odnosno kažnjavanje školske dece

Odredbi čl. 61., 1. i 2. odlomak uzgojno su reakcionarne te nikako ne spadaju u zakon, jer moderne države i moderno uzgojslovje ne pozna sličnih sredstava, a najmanje pak, da bi se ona zakonom propisivala.

Kažnjavanje školske dece za izostajanje.

Zakonom čl. 55. određuje se, da novčanu kaznu za izostajanje školske dece izriče mesni školski odbor. Ta dužnost nek se prenese na sresku školsku oblast, jer bi kažnjavanje sa strane mesnog školskog odbora, kojega je član takodjer školski upravitelj, bilo na štetu naklonosti pučanstva prema školi i učitelju te bi to rodilo lokalnim nezadovoljstvom, dapače i ličnom mržnjom.

Ocenjivanje školske dece.

Čl. 56. spada više u naredjenje nego u zakon.

Celodnevna školska obuka.

U čl. 47. otpade prvi odlomak s obzirom na one škole, koje imaju nedeljeno dopoldnevno poučavanje.

Kazne za školskog upravitelja.

Čl. 60., 5. odlomak spada u disciplinarne propise u koliko se tiče školskog upravitelja.

Netačni izrazi u nacrtu zakona.

Izrazi »itd.« . . . . i dr. . . . nek se ispuste iz zakona, jer mogu zavesti na razna tumačenja, koja zakonodavac nije nikad predvidao. To se može nadomestiti tako, da se navedu zamišljene uredbe i izrazi, jer smatramo stilizaciju zakona za nešto stalno, izvesno, s matematičnom tačnošću.

Koroško ljudsko štetje — velika uradna sleparija.

Dolgo so cvrli in pekli materijal ljudskega štetja v letu 1923., končno je rezultat po občinah objavil časopis »Carinthia«. Naravnost gorostasne so številke, ki jih je zmcervaril »Državni urad za statistiko na Dunaju« na podlagi napaknih podatkov, ki so jih dognali števni komisariji. »Politično in gospodarsko društvo« v Celovcu je svoječasno proti postopanju števni komisarijev protestiralo in »Koroški Slovenec« je objavil nekaj tako drastičnih slučajev, da se nam sedaj ni treba čuditi nad rezultati.

Potvarjanje je tako očividno, da dograne številke vsak človek domačin ovrže z lahkoto.

Vzemimo »Podjunsko dolino«. Bistrice 474 Nemcev, Libuče 567, Blato 300, Žrabeč 54, Potoče (Libelice) 151, Bela 345, Žitare vas 273, Škocjan 384, Rikarje vas 898, Globasnica 490, Galicija 424, Doberla vas 1876. Kje so se ti Nemci vzeli? Pred in med vojno jih ni bilo in tudi sedaj jih ni! Če se najde v kaki občini kak Nemec, tedaj je to uradnik ali priseljencec, ali pa orožnik. Niti vsi učitelji niso Nemci, saj se jih je mnogo priselilo iz Jugoslavije. Domačini niso Nemci! Raina Avstrija je pri vsakem štetju pogoltnila nekaj tisoč Slovencev, a sedaj pa ima še vse drugačen apetit. Dobro da ni vseh pojedla — ker tedaj bi ji gotovo obležali v želodcu.

Če je slovenski živelj že v ti dolini, ki je popolnoma kompaktno slovenska, tako decimiran, kako šele izgleda severno Drave. Le občina Sv. Peter na Vašnjah, kjer je kakih 20 Nemcev, je še osta-

la s 50%! Povsod drugod pa že Slovencev skoraj ni. In vendar so tudi tu Slovenci kompaktno naseljeni in se o tem vsak lahko prepriča. Nemškutarija na tem vsem ne spremeni ničesar.

Druga enako velika lumparija pa je, da je izdelal v propagandne svrhe največji Slovenožerec, zgodovinar dr. Martin Wutte, na podlagi novega ljudskega štetja ročni jezikovni zemljevid Koroške (merilo: 1:400.000). Mesto da bi kot strokovnjak nastopil proti taki potvoritvi — jo sam širi. To pač zgodovinarju ne dela časti!

Zemljevid je tehnično dobro izdelan in zelo pregleden, ker kaže vse meje posameznih občin na slovenskem ozemlju. Poleg imena občine je z različnimi rdečimi (nemški) in modrimi (slovenski) pikami na enostaven način označeno število Nemcev in Slovencev. Po ti risbi so Slovenci, kot kompaktno naseljen narod, na svoji zemlji manjšina! Novo je, da so gore in večji gozdovi zaznamovani z zeleno barvo, to pa je v slovenskem ozemlju južno Drave, dočim je severno označena le z malo liso Svinska planina, tako da je naseljeno slovensko ozemlje močno okrnjeno.

Iz vsega tega, iz pisave časopisov in intervencij poslancev je razvidno, kako smotreno delajo složno vsi faktorji, društva, osebe in oblasti, bodisi na šolskem, političnem in gospodarskem polju, da predočijo svetu hitro umiranje Slovencev.

Kakšno pa je naše propagandno delo? N.

zveznega kancelarja Rameka moram predvsem izjaviti, da so bili nemški paralelni razredi na nekaterih naših srednjih šolah zatvorjeni zato, ker število šolske dece ne odgovarja zahtevam naših šolskih zakonov, ker nemško prebivalstvo želi pouk v državnem jeziku, da bi se nemška deca na ta način prej naučila državnega jezika, kar je našim nemškim sodržavljanom tudi iz gospodarskih razlogov nujno potrebno. Tudi mi z ničemer nismo obvezani, da vzdržujemo srednje šole z nemškim učnim jezikom. Te zatvoritve nisem jaz nikdar prikazal kot retorizijo radi neugodne situacije, v kateri se nahajajo slovenske manjšine v Avstriji glede javnega pouka, da bi se taka retorizija mogla pojasniti z dosedanjimi razmerami slovenskega šolstva v Avstriji. Nikako čudo torej ni, da se je pojavilo v naših novinah tako

pojasnjevanje. G. zvezni kancelar Ramek je sicer izjavil, da imajo naši rojaki na Koroškem okoli 80 utrakvističnih šol. Kdor pa pozna značaj teh šol, je na čistem glede tega, da so te utrakvistične šole, proti katerim so se že v bivši avstro-ogrski državi vršile tolike borbe, pravzaprav nemške šole, na katerih uče nemški učitelji v nemškem jeziku, da se slovensčina uporablja samo pri prvem pouku, kolikor je potrebno, da se šolska deca nekoliko sporazume z učitelji. Tudi učne knjige so na teh šolah, razen ene predvojnne dvojezične, sestavljene izključno v nemškem jeziku. Značilno je, da je nemški Schulverein, ki deluje za germanizacijo proti narodnim manjšinam, za svoje šole uvedel iste utrakvistične šole. Položaj nemške manjšine v naši državi je glede javnih šol tak, da ne more biti boljši. V vsaki občini, v kateri živi nemški element, posluje osnovna šola v nemškem učnem jeziku z učitelji nemške narodnosti. Vse te šole vzdržuje država, ki tudi obenem plačuje učne moči, kakor ostale državne učitelje. V naši državi je okoli 220 nemških osnovnih šol s 623 oddelki, pet srednjih in meščanskih šol s 53 oddelki (po zatvoritvi nemških višjih razredov v Vršču, Novem Vrbasu, Novem Sadu in Pančevu) ter 49 otroških zabavišč. Na teh zavodih deluje 797 učiteljev in 62 vrtnaric. Dočim je nemško šolstvo v naši državi tako, pa Hrvat v Burgenlandu in Slovenci na Koroškem nimajo pravzaprav niti ene osnovne šole v maternem jeziku. G. zvezni kancelar Ramek izjavlja, da so naši rojaki v Avstriji s stanjem javnih šol lahko zadovoljni. To pomeni, da bi tudi naši Nemci bili zadovoljni, ako bi jim mi namesto osnovnih šol z nemškim učnim jezikom dali utrakvistične takega tipa, kakor obstoje za Slovence v Avstriji. Jaz se bom za to vprašanje zanimal in sem odločen zadoščiti potrebam naših državljanov nemškega jezika, da se jim kot državljanom skoro čisto jugoslovenske države omogoči popolnoma se priučiti našemu državnemu jeziku, ki ga v življenju neobhodno potrebujejo. Tega v popolnoma nemških šolah ne morejo doseči, ker se v njih poučuje državni jezik samo kot oblaten predmet. Ta argument, s katerim g. zvezni kancelar Ramek opravičuje utrakvistične šole za Slovence v Avstriji, se popolnoma lahko porabi tudi za Nemce v naši državi, katerim je naš jezik prilično toliko potreben, kolikor avstrijskim Slovincem Nemški.

—r Članek v pomoč narodnim manjšinam je napisal v milanskem »Corriere della Sera« senator Luzzatti. Poziva Društvo narodov, da naj pomaga preganjanim narodnim manjšinam. Posebno

zatiranje manjšin vidi Luzzatti na Balkanu in v Nemčiji. Tej krutosti treba naređiti konec, tajo izvaja italijanski gospod senator. Voditelji Društva narodov bi morali pomisliti, kaj se lahko izcimi iz narodnega in verskega zatiranja. Ko senator Luzzatti, v javnosti sicer zelo čislani mož, tako deklamira o potrebi varstva za manjšine po Evropi, se pa prav nič ne zveni za krivice in tiranstva, katerim sta izpostavljeni jugoslovenska in nemška manjšina v Italiji! Položaj narodnih manjšin v italijanski državi je mnogo slabši nego položaj manjšin v marsikaki drugi evropski državi. Dejstvo je, da Slovani najbolj upoštevajo varstvo manjšin in dejstvo je dalje, da se v Jugoslaviji celo z renitentnimi manjšinami kulantno postopa. Italija si je nadela madež, da je zaprla manjšinam šole v njihovem materinskem jeziku in jim odprla potujočevalnice; iz vseh uradov je pregnala jezik manjšin in izganjala celo iz cerkve. Ali gospod senator Luzzatti morda nič ne ve o tem? O, dobro ve vse, toda enako trdijo fašisti in nefašisti, da uživajo manjšine vse pravice in da je šolska politika državna potreba. Nič ni vreden Luzzattijev članek, ker se ne ozira na krivice, ki jih trpe manjšine v Italiji. Iz inozemstva mu doni na članek odgovor: Luzzatti, pometaj pred svojim lastnim pragom!

Splošne vesti.

— Naše dopisnike opozarjamo, če bi se ponovil slučaj, da bi jih kdo uradno zasliseval zaradi nepodpisanih ali šifriranih dopisov v Učiteljskem tovarišu naj izjavijo, da se je v tem slučaju obračati edino le na uredništvo Učiteljskega tovariša, ki je po zakonu odgovorno za dopise, in se nahaja v Ljubljani. Odklonijo naj izjavo, da bi bili v kaki zvezi z dopisi. Uredništvo bo v vsakem slučaju čuvalo uredniško tajnost, posebno pa proti tako reakcionarnemu postopanju, kakor so uradne poizvedbe za dopisniki nepodpisanih dopisov.

— Nekaj o močnatosti ter stanovski zavednosti in disciplini. »Jutro« je prineslo v svoji 59. številki kratko poročilo o zborovanju mariborskega učiteljskega društva. To poročilo pa ni imelo namena informirati javnosti o našem strokovnem in kulturnem delu, kakor bi pričakovali, ampak je bil zgolj nemožat izpad, najbrž plod onemogle osebne mržnje napram našemu občespoštovanemu in zaslužnemu tovarišu Hrenu. Najbolj žalostno na celi stvari pa je dejstvo, da je izšla ta notica nedvomno iz naših vrst, kajti kdo bi sicer vedel, kaj se razpravlja na naših zborovanjih. Opetovano smo že naglašali, naj se strogo stanovske in strokovne zadeve ne objavljajo v političnih časopisih, kajti javnost ne razume naših teženj vselej

Neodrešena domovina in obmejno šolstvo.

—r Minister prosvete g. Pribičević o nemškem šolstvu v Jugoslaviji. Povodom govora avstrijskega zveznega kancelarja g. Rameka v avstrijskem parlamentu, nam je dal g. minister prosvete Pribičević nastopno izjavo: Avstrijski zvezni kancler Ramek je v dunajskem parlamentu na interpelacijo poslanca Hampla o zatvoritvi nemških paralelnih razredov na nižjih srednjih šolah izjavil, da je naročil avstrijskemu odpravniku poslov v Beogradu, naj vložiti protest za slučaj, ako sem jaz to zatvoritev obrazložil s postopanjem avstrijskih oziroma koroških šolskih oblastev napram slovenskim manjšinam na Koroškem. Povodom tega govora avstrijskega g.

LISTEK.

Vtisi in reminiscence z učiteljskega zborovanja.

Naš branik ni morda še nikoli zahteval toliko odločnih borcev, kot danes, ker ni bil naskok na vezi, ki nas družijo in vežejo, še nikoli tako ljut, kot sedaj; in: morda ni bilo še nikoli toliko pasivnosti in toliko galerijsko razpoloženega občinstva med nami, kot v teh dneh. Dobrna polovica je doma, da izza za-pečka kuka, kako se bo kaša skuhalo! »Saj skuhalo se bo tudi brez nas, — in če bo prevroča, si usten, mi zapečkarji, ne bomo oparili; če bo pa užitna, je bomo deležni! Saj smo tovariši — za vse enake pravice!«

Na skupnem ognjišču vre. In v loncu se nekaj smodi. Kdo neki je kriv? »Lonec,« pravimo mi in vihamo nosove, pa loncu vode ne dolijemo,

Če riba pri glavi smrdi, ni riba nič dragocenejša od njene glave. Za ceno hlastanja po dobrem prigrizku, smo pozabili dihati s škrgami. Ideal, naš najdragocenejši nakit, je otopel v borbi za kruhek. Nezaupanje in nevera pa ne veže!

»Hočemo zastopnika pri oblasteh!« V tem »hočemo« je izražena vsa naša šibka odporna sila! Naše roke so proste, naša muskulatura prožna: ko bi se le enkrat napela za vse kar je resnično in pravo, bi spoznali vsko nevrednost in nepotrebnost tega vzlika!

Prvi molči zaradi izkušenj: kdo je za njimi in kdo ni? — drugi molči, ker se boji, da se mu beseda ne prenese in preobrne, da je več ne spozna, ker je zadržala nasproten pomen itd. Vsi so dobri s katerimi govoriš in vsi slabi o katerih govoriš!

Največja naša dobrina je bila, da smo soodločevali, ko so nam rezali kruh. Pri tem pa smo izgubili razum, srce in pa ljubezen, kajti vsi bi radi rezali!

Naše perilo se kaj rado pere v neprijaznih vodah. Če ni umazano, se pa prej umaže! Senzacije in pikanterije žejna publika pa stoji ob bregu in se gustira. Kar je vode potrebnega, naj se pere, a pere naj se tako, da ne bo še bolj umazano! In pere naj se v lastnem potoku, ki imej vsak stezo izhujeno vanj.

J. R.

Aforizmi in rekla iz življenja.

Kdo je kriv in kdo ne, se vprašamo! Med krivimi je večina, ker kriv je vsakdo, ki nemo stoji ob strani in se okorišča le od dela svojih tovarišev in jim ne pomaga ter dovoljno ne podpira skupnih stremljenj. Ti vsi so krivi ravno tega — čez kar največkrat zabavljajo! Zato: delajmo pozitivno in skušajmo ustvariti, kar manjka in dopolniti, česar pogrešamo!

Vprašajmo se vedno: delamo li pozitivno ali negativno — zidamo, ali podiramo?

Nekaj bo pa le organizacija kriva: preveč se je ozirala na zadeve in koristi osebnega značaja, v katerih so se obračali člani do nje; pri tem je večina pozabila na splošne, vsem skupne interese in zadeve, kar je pravzaprav prva in prava ter glavna naloga organizacije.

Vsakdo vidi le pravice, a pozablja na dolžnosti, ki naj bi veljale le za druge.

Poglejmo v notranjost, če ni egoistični materializem prevladal altruizma, ki bi moral vladati v naših vrstah.

Cinizem je poteza značaja — je znak razkrajajoče se notranjosti, razvalina na kateri ne bo kalilo dobro seme. Cinik-učitelj ni sposoben za ustvarjanje in pozitivno delo; za dušo otroka je — slana.

Ne ruši starega, obstoječega, dokler nisi na isto mesto postavil novega, bojšega!

Pravega idealizma, požrtvovalnosti ni več, tožijo stari tovariši; to je znak dobe — kuga, ki bo rodila spoznanje, ko bo še slabše kakor sedaj.

Včasih so bila idealna stremljenja organizacije najvišja, danes so materialna, in to je zlo, ker se že v dušo novince vseje materializem mesto idealizma.

Ošabnost in prezirljivost med tovariši in tovarišicami je znak plitvega uma ali visoke domišljavosti.

Mi ne maramo onih, ki pristopajo v našo organizacijo zovoljo tega, da bi dobili kako boljše mesto, pa tudi ne tistih, ki izstopijo iz organizacije, če mesta ne dobe. Načela naj veljajo!

L. J.

pravilno in se mnogokrat še tako lepa stremjenja tolmačijo čisto napačno. S posebno naslado se pa sprejemajo od nasprotnikov napadi tovariša na tovariša. Ni menda še dovolj, da se moramo boriti z vsemi mogočimi protivniki, začnimo se še med seboj, člani iste organizacije, jemljimo si še sami ugled, ker nam ga ubijajo najbrž drugi še premalo.

Ako dotičnemu tovarišu oziroma tovarišici ni po volji delovanje tov. Hrena kot zastopnika našega društva pri šolskih oblastih in pri UJU, ako ne soglaša z resolucijami, ki so se sprejele na njegov predlog, zakaj svojega mnenja in razlogov ne pove pri zborovanju, ki je edini pravi forum za to. No seveda, streljati izza plotja je vsekakor bolj varno in ni treba toliko sposobnosti. To netaktnost mora obsojati vsak količnik objektivne in disciplinirane član naše organizacije brez razlike strankarske pripadnosti. V stanovskih in strokovnih zadevah ne sme biti političnih diferenc, ako se hoče kaj doseči. Najmanj pa je strankarska prenapetost, kakršno je pokazal avtor omenjene notice, na mestu pri učitelju. Mi smo učitelji naroda, ne pa priganjači te ali one stranke in nobeni politični stranki ne priznavam monopola nad nami. Prvo je pošteno, vestno delo v šoli in narodno-kulturno delo izven nje, kar pa se tiče strankarskega naziranja, naj se milostno dovolji, da ima tudi učitelj svoje mnenje. Povedal sem te svoje misli le radi načelnosti in skupnih interesov. Ne bom branil tov. Hrena kot osebo, ker ga takšen napad sploh ne more žaliti. Vsi, ki ga poznamo, vemo, da bo šel mirno preko tega in delal i v bodoče z dosedanjjo vztrajnostjo in nesebičnostjo. — an.

— **Po zborovanju mariborskega učiteljskega društva** je izšla pretekli teden v »Jutru« zelo neokusna notica. Ta notica se namreč več peča z že pred več letnim političnim udejstvom tov. Hrena, kakor pa z zborovanjem samim. Iz nje lahko sklepa nepoznavalec razmer, da mariborsko učiteljsko ni enotno glede smeri naše stanovske organizacije in v šol. vprašanjih ter ima v svoji sredi nelegalno članstvo, katero pri zborovanjih ne postopa odkrito, v javnosti pa ne tovariško. Nasproti temu ugotavljamo dejstvo, da so bile sprejete dotične resolucije soglasno. Za nje je glasovala tudi tovarišica, ki je s posredovanjem iznesla zadevo v »Jutro«. Za prostanski napad na našega tovariša ne zadene torej učiteljska nobena krivda. Ob naši stanovski solidarnosti so se do sedaj razbile vse nakane naših dolgoletnih nasprotnikov. Ako pa se sedaj upajo nekateri naši »prijatelji«, da nas bodo oni na ta ali oni način razdvojili, potem jim povemo lahko na ves glas, da se zelo motijo.

— **Seja narodno-prosvetnega odseka Pov. UJU** se vrši 25. tm. ob pol 9. uri dopoldne v pisarni strok. tajništva. Na dnevnem redu je poslovnik prosvetne organizacije Pov. UJU in načrt socialno izobraževalnega počitniškega tečaja, ki ga namerava prirediti Pov. UJU. Ožji sosvet je dal nalogo odseku, da mu predloži načrt predavanj za ta tečaj. Opozarjamo člane, da o tem razmišljajo in pripravijo predloge. Posebej vabil za sejo ne bomo razpošiljali.

— **Pošljite prepise in partituro »Čudežnih gosli«**. Vse one, ki smo jim izposodili proti prepisu glasbeni del »Čudežnih gosli« prosimo, da nam čimprej pošljejo partituro in prepise, ker sicer ne moremo ustredi mnogoštevilnim novim povpraševalcem, ki se oglašajo za glasbeni del »Čudežnih gosli«.

— **Predsednike ali tajnike okrajnih učiteljskih društev prosimo**, da nam pošljejo v zmislu zadnje okrožnice izvoljene in konstituirane okrajne narodno-prosvetne odseke.

— **Za podporno društvo za učiteljski naraščaj** je zbrala tovarišica Relči Schillerjeva na zborovanju Belokranjskega učiteljskega društva 7. marca 1925. Din 200. — **Posnemajte!**

— **Ljubljanski Dnevnik**, najbližji idejni in delovni sorodnik »Slovenca« in najintimnejši njegov prijatelj, kadar je treba udariti po čem, kar je učiteljskega; potomec tako slavnih in mnogoštevilnih »neodvisnih listov«, kratke slave in še krajšega življenja in zastopnik tako mnogobarnih in izpreminjajočih se frakcij in strank, ki govori samo v visokem »tonu«, striže sedaj kakor tista stara baba, ki se je potapljala. Kakor čujemo, bo kmalu konec tudi tega potomca slavnih prednikov, tedaj bo vzel s seboj tudi tajnosti, ki smo jih baje mi izdali. Izgubili bomo zastopnika javne morale in nad vse vzvišene, pravičnega sodnika, ki mu ne bo kmalu para. Naj počiva v miru. — Amen!

† **Šol. ravnatelj Anton Leban**. V četrtek 12. t. m. je umrl v Stični na Dolenjskem g. Anton Leban, šol. ravnatelj v

pokoju. Pokojnik je bil eden od agilnih in zavednih stanovskih tovarišev, ki je zasledoval naše kulturno in stanovsko življenje do zadnjega z mladostno prožnostjo in zanimanjem. Bil je sotrudnik »Učitelj. Tovariša«, »Slovenskega Naroda« in tudi drugih listov, kot mladinski pisatelj se je udeleževal pri »Zvončku« in drugje. Anton Leban je bil rojen 30. nov. 1849. v Kanalu pri Gorici. Služboval je v Komnu in je med vojno prišel v zaledje, kjer se je po prevratu naselil v Stični, kjer je umrl. Pričakujemo od ožjih prijateljev in poznavalcev pokojnika, da se ga spomnijo s podrobnejšimi podatki iz njegovega življenja in delovanja.

— **Par besed o imenovanjih**. — Imenovanja so za nami. Vračajo se prošnje brez vsakih opazk. Kaj ne bi bilo bolje, da bi se imenovanja objavila — ker tako, se marsikomu zdi, da se mu je napravila krivica. Prizadeti so nekateri učitelji, brez stalnega mesta, z 10 in še več let službe, ki so že nekaj pretrpeli in žrtvovali za našo jugoslovansko misel, danes pa stoje strti in razočarani nad vsem dobrim in lepim. Tudi taki zaslužijo po zakonu srca in razuma vsaj trohico zadoščenja!

— **Usposobljenostni izpiti za osnovne in za meščanske šole** pred izpraševalno komisijo v Mariboru (na državnem moškem učiteljskišču) se prične dne 27. aprila ob 8. uri zjutraj. Pravilno opremljene prošnje naj se vpošljejo potom šolskega vodstva srezkemu poglavarju, da bodo najkasneje do 19. aprila 1925. v rokah izpraševalne komisije. Posebna obvestila o pristupu k izpitu se ne bodo razpošiljala. — **Predsednik**.

— **II. književna tombola Jugoslovenske Maticice**. Do 7. t. m. so bile izžrebane sledeče številke: 45, 90, 4, 63, 66, 9, 88, 65, 48, 25, 38, 74, 42, 57, 62, 27, 54, 75, 33, 77, 46, 49, 36, 79. S temi številkami so bili zadeti vsi dobitki za ambe, terne, kvaterne, in činkvine. Danes se je vršilo žrebanje za tombolo in so bile izžrebane sledeče številke: 70 (sedemdeset), 37 (tridesetdeset), 44 (štiridesetštiri), 5 (pet), 64 (šestdesetštiri), 24 (dvajsetštiri), 73 (sedemdesettri), 83 (osemdesettri), 76 (sedemdesetšest), 8 (osem), 10 (deset), 60 (šestdeset), 15 (petnajst), 69 (šestdesetdevet), 6 (šest), 85 (osemdesetpet), 18 (osemnajst), 28 (dvajsetosem), 16 (šestnajst), 53 (petdesettri), 55 (petdesetpet) in 80 (osemdeset). Kdor je s temi in prejšnjimi številkami zadel tombolo, naj pošlje svojo tablico pokrajinskemu odboru Jugoslovenske Maticice v Ljubljani, in sicer najkasneje do 21. t. m. Tega dne se bo za slučaj, da bo zadetih več tombol, nego je dobitkov, vršilo podrobno žrebanje.

— **Usposobljenostne preizkušnje za osnovne in meščanske šole** se prične na državnem moškem učiteljskišču v Ljubljani dne 1. maja 1925 ob 8. uri zjutraj. Pravilno opremljene prošnje za pristup k usposobljenostni preizkušnji se naj predložijo po običajni uradni poti pravočasno pristojnemu srezkemu šolskemu nadzorniku, da bodo najkasneje do dne 20. aprila v rokah izpraševalne komisije. Kdor bi ne bil pripuščen, se bo pravočasno obvestil; posebna vabila k izpitu se ne bodo pošiljala. — **Izpraševalna komisija za osnovne in meščanske šole v Ljubljani**.

— **Radio-Balsamica« in sodba angleških oblasti o tem leku proti revmatizmu**. Na podlagi mnenja višjih oblasti o tem leku je bil izdan patent v imenu angleškega kralja Jurija V. s pozdravom izumitelju dr. Ivanu Rahlejevu. V tem patentu je to zdravilo pohvaljeno kot posebno koristno za zdravljenje revmatizma ter je zato dovoljena prodaja tega zdravila po vsej Angleski. Tem povodom so bili dani iznajditelju dr. Iv. Rahlejevu vsi zakoniti privilegiji in je v povelju izrečno zagroženo, da se bodo strogo kaznovali vsi poizkusi falsificiranja ali ponarejanja tega zdravila. — **Osobito je važno**, da izdeluje to zdravilo vedno iznajditelj dr. Rahlejev sam v svojem modernem urejenem laboratoriju ter se ta lek more dobiti v dobro očuvanem stanju iz samega laboratorija, kateri se nahaja v Beogradu v Kosovskij ul. št. 43. V tem laboratoriju se sprejemajo in izvršujejo hitro in natančno vsa naročila tega zdravila ter se odpošljejo na dane naslove. Do sedaj doseženi uspehi zdravljenja s tem zdravilom je zelo velik, ker so mnogi revmatični bolniki v naši domovini ozdraveli po uporabi dveh do treh steklenic tega zdravila. Vsled tega to zdravilo ni patentovano samo pri nas, ampak je patentovano tudi v devetindvajsetih drugih državah, v katerih se istotako prodaja.

— **»Welche Folgen hat die Heranziehung des weiblichen Geschlechtes zum Lehrberufe«**. Knjigo te vsebine je poslal tov. Porekar na naše uredni-

štvo za centralno strokovno knjižnico UJU. Ker bo knjiga izpopolnila našo knjižnico mu ključemo: Hvala! in živeli posnemovalci, ki vam marsikatera knjiga plesni v podstrešju, lahko bi pa izpopolnjevala našo strokovno knjižnico!

— **Kdo proda 10. zvezek Štrekljevih Narodnih pesmi**: Ponudbe E. Tiran, učit. Moravce.

— **Nekaj zanimivih serij o postanku roč. zemljevidov Pohorja in Slov. goric** ima v zalogi Učit. dom v Mariboru. Vsaka serija obsega 15 listov, iz katerih je razviden tehnični postopek pri tiskanju zemljevidov in je torej zelo priporočljivo učilo zlasti za višje organizirane osnovne in za meščanske šole. Ena serija stane 75 Din. S traki obrobljena in na palicah, da se jo lahko kar obesi na šol. hodnike ali učilnice pa 150 Din. Dotične šole, ki reflektirajo na to učilo, naj se zglasijo čimprej, ker je število serij nizko.

— **Kupim »Ljubljanski Zvon«** letnike 1886, 1888, 1895, 1896, 1898, 1916. —

— **Ponudbe na Upravništvo »Učit. Tovariša«**.

Kulturno gibanje.

— **Pedagoško didaktički krožek v Mariboru**. Primoran sem ponovno apelirati na uvidevnost in kolegialnost članov našega krožka, osobito onih izven Maribora, naj ne zadržujejo knjig brez potrebe po več mesecev ali celo vse leto. Neverjetno je, da je mogoče pri nas tako omalovaževanje in neumevanje napram knjižnici, ki naj bi bila glavni vir naše nadaljne izobrazbe. Kakšno korist ima učiteljsvo oz. krožek od knjige, ako jo preštudira v teku enega ali dveh let samo eden. Skoro bi bilo bolje, da knjižnico ukinemo in knjige kratkoma razdelimo. Prav posebej pa prosim za tovariško podporo glede vračanja knjig radi sklepanja letošnjega občnega zbora našega krožka. Prodril je namreč predlog, ki še bolj omiljuje že itak liberalne predpise glede izposojevanja. Odpravljena je globa in knjige se izposojujejo za neomejeno dobo oziroma za toliko časa, dokler kdo drugi ne zahteva dotične knjige. Sedaj je odvisno vse od vestnosti izposojevalcev, da bo knjižnica uspevala in da ne bo stala nekega dne popolnoma prazna. Če se sedanja pravila ne bodo obnesla, je lahko mogoče, da pridemo s strožjimi ukrepi v nasproti ekstrem. Da olajšamo posečanje knjižnice članom izven Maribora, pošlje knjižnica razum vsakega četrtka (od 16. do 18. ure) tudi od dnevih zborovanja mariborskega okoliškega društva, in sicer od 15. do 17. ure, kakor se je to izvajalo tudi doslej. — **Knjižničar**.

— **Občni zbor Slov. Šol. Maticice**. Ker poteka sedanjemu odboru SSM poslovna doba, je treba misliti na nujne osebne izpremembe, ki se bodo morale izvršiti na obč. zboru. Ker je dosedanji zaslužni predsednik dr. Pivko izvoljen za poslanca, iz praktičnih razlogov ne bo mogel dalje zavzemati predsedniškega mesta. Iz razlogov ekonomije dela bo radi tega treba misliti tudi na drugega tajnika. Ker bo kazalo sklicati občni zbor za veliki teden in nas od tega loči le še kratek čas, priporočam interesiranemu članstvu, naj pripravi za občni zbor predloge, godne že za sklepanje, da se bo izčrpaval dnevni red brez zadrževanja. — **Tajnik**.

Učiteljski pravnik.

— **§ Brezplačno zdravljenje velja tudi za porod**. Neki tovariš nas vpraša: »Ali veljajo ugodnosti čl. 112 čin. zak. tudi za drž. uslužb., kadar gredo porodit v bolnico? 2. Ali je ljubljanska žen. bolnica državna? — Informirali smo se telefonsko o zadevi v bolnici in prejeli sledeč odgovor: Državne uslužbenke imajo tudi za slučaj poroda brezplačno lečenje v bolnici. Izkazati se morajo s posebnim uradnim potrdilom, kje so nastavljene in katere kategorije plačo dobivajo. Žen. bolnica v Ljubljani je državna.

Književnost in umetnost.

Priporočamo vse spodaj navedene knjige v nabavo učiteljsvo in šolam, posebno pa šolskim, vsem javnim ljudskim in društvenim ter učiteljskim-strokovnim knjižnicam. Vse tu navedene knjige se naročajo tudi lahko potem Učiteljske knjižarne v Ljubljani, Frančiškanska ulica, št. 6.

Ocene.

»ZVEZDICE«

se zove lična in moderno opremljena mladinska pesemska knjižica, katero je izdala Kmetijska tiskovna zadruga v Ljubljani. — Na prvi hip nisem vedel, zakaj naj bi imela knjižica ravno to ime. Ko sem jo pa prebral, sem se prepričal, da je naslov prav primeren, kajti njene pesmice so prav tako srčkane, kakor zvezdice. Čim dalje sem po knjižici listal, tem bolj sem bil razpoložen. Prečital sem jo že ponovno, a še mi ne da miru; še jo moram listati in listati. — Enak vtis je napravila knjižica tudi na moje učence. Ljubijo jo tako, da jo nosijo vedno s seboj in nekateri starši so mi pripovedovali, da jo nosijo s seboj tudi v posteljo. Reči moram, da je tovariš Jekel, ki je pesmice zbral, opilil in priredil, dober poznavatelj otroške duše. Knjižica je dosegla tudi uspeh, kakršnega še ni dosegla do sedaj nobena mladinska knjižica, kajti tekem treh tednov se je morala ponatisniti že v tretjič. Želim, da bi ne bilo tovariša ali tovarišice, ki bi ne privoščil(la) svojim učencem in učenkam »Zvezdic«. Knjižica vsebuje duševne bonbončke. Učitelj mora podajati učencem dan na dan navadno cmoke. Naravnost krut bi bil, ako jim ne bi privoščil in preskrbel enkrat za spremembo tudi malo bonbonov. Prav na ta način bodo učenci uvideli, da jim želi učitelj(ica) dobro. Knjižica pouk zelo pospešuje in lajša učitelju delo. Pesmice se čitajo gladko in so po vsebini tako zanimive, da si jih vdolbe otrok nehoče. Vsak učenec si izbere to, kar ga zanima najbolj in nastane ti v razredu pri deklamovanju prava tekma. Tebi ni treba nič drugega, kakor poslušati in se veseliti. Otroci delajo sami. Knjižica je poceni, da si jo more kupiti tudi najrevnejši otrok. Stane samo 7 Din. Vrh tega se dopošljejo knjižice franco in dobijo učitelj(ice) — razpečevalci(ke) na vsakih 5 izvodov po 1 izvod v nagrado. Na ta način ostane založbi le po 5 Din za knjižico in menim, da mora imeti podjetje pri današnjih visokih tiskovnih stroških na vsak način izgubo.

Ivan Matičič: »V robstvu«, roman tuge in boli. Založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani 1925. Strani 255, 8°. Cena trdo vezani Din 46.

Avtor znane knjige »Na krvavih poljanah« je napisal roman, v katerem je

HUMEKOVA ROČNA ŠOLSKA KNJIGOVEZNICA

je pravkar izgotovljena in opremljena z vsem orodjem in pripomočki, ki so potrebni za vezavo knjig.

Ročna šolska knjigoveznica je zložljiva v malem ročnem zabožku in je zato posebno primerna za prenašanje iz kraja v kraj;

Ročna šolska knjigoveznica je opremljena v prvi vrsti za vezavo knjig v šoli, potom šolske dece, za rokotvorni pouk.

Ročna šolska knjigoveznica služi lahko tudi za rokotvorni pouk v lepenkarstvu, ker ima vse potrebno orodje tudi za to panogo rokotvorbe.

Knjigoveznica vsebuje: stiskalnico, šivalnico, žlebila, ravnila, deščice za stiskanje, vijake, vreteno s sukancem, trakom in blazinico za šivanke, oblič, vložek za lepenko, platno in papir, dva noža, škarje, žagičo, gladila, železno in leseno kljuko in brusni kamem.

Cena kompletno opremljene knjigoveznice z ličnim ročnim zabožkom je **Din 1150.—**

Tvornica učil in šolskih potrebščin v Ljubljani ima nove suhe preparate:

zeleno žabo . . . . . Din 45.—
sekuljo (Rana muta) . . . . . Din 45.—

Naročila učil sprejema: TVORNICI UČIL IN ŠOLSKIH POTREBŠČIN V LJUBLJANI.

simbolizirana pretresljiva tragika suženjstva: plamen in bič, škrtanje zob, jok, obup, gnev, ljubezen, sovraštvo, usmiljenje, nasilje, kletev, molitev, tajnost goščave, umorstvo, strahovi, grobovi, brlogi, zverine. Glavna zamisel drame je obupna, a trda borba Človeka proti Zlobi, pravice proti nasilju ter iskane resnice, živo prikazana trda borba neoboroženih in slabotnih proti oboroženim in nasilnim. Izviren simbol jadrnega naroda, ki potrebuje utehe in ljubezni, katerega treba prikovati na rodno grudo, pojekleniti mu voljo ter ukrepiti in poglobiti značaj. V knjigi je dragično izražena strahota suženjstva, tega največjega zla na svetu. Dejanje je skozi in skozi skrajno napeto, kar čitatelja vzge in priklene nase. Zato bo prodira knjiga v najširše sloje in srca našega naroda.

—k »Zbori«. Mesečna revija za novo zborovsko glasbo. Izdaja, zalaga in litografira pevsko društvo »Ljubljanski Zvon« v Ljubljani. Celoletna naročnina za Jugoslavijo Din 20, za Italijo 10 Lir, za Ameriko 1 dolar. Prvi dve številki ste izšli. Delavno pevsko društvo »Ljubljanski Zvon« namerava z izdajo »Zborov« nuditi pevskim društvom nove, še ne objavljene pesmi za moški, ženski in mešani zbor a capella, težke in lahke, da bo vsakdo za svoje koncertne priredbe kaj primernega dobil. Ker je naročnina zelo nizka, upamo, da ne bo nobenega zbora v Jugoslaviji, ki se ne bi naročil na »Zbore«. O izdaji še izpregovorimo.

—k Henrik Sienkiewicz: »U pustinji i prašumi«. Preveo Julije Benešić. Izdavač: Knjigara Z. i. V. Vasića, Zagreb, Akademski trg 8. Cena 50 Din, na najfinijem papiru u elegantnom uvezu Din 65.

Posebno za našo mladino, ki se uči srbohrvaščine, je ta knjiga zelo priporočljiva in se z njo lahko priuči igranje jezika, pri tem pa ima še prav prijetno zabavo. Vsebinska pripovedke je zgodovina dvoje otrok, ki sta bila ugrabljena in odvedena na Gornji Nil, k velikemu muslimanskemu proroku. Otroka sta prepotovala z velikimi napori in mukami pot od Port Saida do Mombasse, ne daleč od Zanzibara, sta se srečno otesla in prestopala vse zapreke in se vrnila domov. Pisateljeva fantazija triumfira tudi v tem delu, kakor v Sienkiewiczovih romanih sploh. Opisuje grozote in lepote zemlje in ljudi. Knjigarna ima v pripravi še sledeča dela za izpopolnitev ilustrirane mladinske literature: Bulwer: Poslednji dani Pompeja... Malot: Bez porodice (Sans famille). Hauff: Priče (Seik Ali-ban, Karavana, Krčma u Spesartu). Bridges: Inkino blago (The Hidden City). Scott, Walter: Quentin Durward. Mark Twain: Doživljaji Tome Savyera. De Foe: Robinson. Slavenske mitološke priče. Cooper J. F.: Poslednji Mohikanec. Grčke i rimske mitološke priče. Sven Hedin: Kroz Tibet. Scott, Walter: Talisman. Servantes: Don Quixotte. Verne J.: Djeca kapetana Granta I. Cook: Put oko svijeta. Verne J.: Djeca kapetana Granta II. — Izšla so pa že sledeča dela: Sienkiewicz Henryk: Kroz pustinju i prašumu. (U žarkoj Africi) preveo Dr. Julije Benešić. Din 50, vezan Din 65. Verne Jules: Carev glasnik od Moskve do Irkutskaja, dio I. preveo prof. Julije Adamović. Din 50, vezan Din 65. Verne Jules: Carev glasnik, dio II., preveo prof. Julije Adamović. Din 50, uvezan Din 65. Wallace Lewis: Ben Hur, preveo Iso Velikanović. Din 50, vezan Din 65. Wallace Lewis: Ben Hur, preveo Iso Velikanović. Din 50, vezan Din 65.

—k V založbi knjigarne Ign. Kleinmayer & Fed. Bamberg, d. z o. z. v Ljubljani je pravkar izšla sledeča važna knjiga: »Obrtno knjigovodstvo« za umetno, stavbno in strojno ključavničarstvo in za železolitivstvo. Knjigo je sodelovanjem veleindustrijalca Avgusta Žabkarja spisal profesor Henrik Podkrajšek. Izvod stane Din 62.

Med kovinskimi obrti je danes zlati ključavničarstvo tako razvito, da je bilo treba za knjigovodstvo te stroke na vsak način posebne knjige, ki ji je dal veleindustrijalec Avgust Žabkar s svojim sodelovanjem krepko in v vsakem oziru strokovno brezhibno podlago. Teoretik in praktik sta pri zbiranju materiala in pri ustvarjanju zgledov in nalog mislila na potrebe našega malega obrtnika, poleg tega pa tudi na vse, kar je treba upoštevati pri knjigovodstvu za srednje obrate te vrste. V knjigi so zgledi za enostavno in za tabelarno knjigovodstvo, za male obrtnike z enim, odnosno za dvema in več pomočniki, potem pa tudi zgledi in naloge za stavbno, umetno in strojno ključavničarstvo in za železolitivstvo. Pri vsakem zgledu in pri vsaki

naobli je najti v knjigi tudi vse podatke, ki jih mora dober obrtnik poznati pri določevanju procentov za upravne stroške in za dobiček. Pri zgledih so na podlagi teh podatkov procenti za upravne stroške že izračunani, pri nalogah pa dobi knjigovodja potrebne podatke, da izračuna procenete sam. Tudi ni v knjigi nobenega naročila, ki bi zanje ne bile navedene porabljene pisovine in pomočne tvarine

Lepo opremljena knjiga je velika pridobitev za naše obrtne šole. Brez nje naj bi ne bil noben učenec in noben absolvent višje strojne in strojne delovodske šole na tehniški srednji šoli v Ljubljani. Po njej naj bi segli zavedni mojstri in ukaželjni pomočniki, z njo naj bi razpolagala vsaka šolska knjižnica. Imeti bi jo morali tudi učenci obrtnih nadaljevalnih šol, osnovnošolski učitelji pa vsi od kraja. Šele ko se bodo poglobili v materijo, ki jo podaja ta knjiga, bodo izpredvideli, kako vestne priprave je treba za pouk v knjigovodstvu na obrtnih nadaljevalnih šolah in kako brezuspešno je tisto poučevanje brez knjige, ki učenca odtuja predmetu.

—k Damir Feigel: »Domače živali«. Splošna knjižnica zvezek 37. V Ljubljani 1925. Založila Zvezna tiskarna in knjigarna. Strani 72. Cena broš. Din 10, vez. Din 15.

Rado Murnik — Fran Mičinski (ali Fridolin Zolna) — Damir Feigel: to je triperesna deteljica naših priznanih slovenskih humoristov. Spisi vseh treh pisateljev so v našem narodu kaj priljubljeni: vsi se odlikujejo z lepim, čistim, gladkim jezikom in z zdravim pristnim humorjem. Posebne vrste humorističen spis je zadnja Feiglova knjiga »Domače živali«, ki je pravkar izšla kot 37. zvezek »Splošne knjižnice«. V obliki prirodnoznanstvene knjige opisuje naš goriški rojak Damir Feigel v tej knjigi domače živali na posebno šaljiv in šegav način. Vsled duhovitih besednih iger in vsled presemetljivih zvez resnega s šaljivim, ne pride bralec iz smeha. S skromnimi sredstvi, opisujoč domače živali, brez pretirane drastike in neokusnih burk, zabava ta knjiga od početka do konca. Kdor ima zdrav humor in bere rad gladko slovensko besedo, ta naj seže po tej knjižici — cena je izredno nizka: 10 Din broš., 15 Din vez.; nikomur ne bo žal, da je to storil. Večkrat bo potem še rad zopet vzel knjigo v roke in jo zopet in zopet prebiral; vsakokrat mu bo nudila neskaljen užitek.

Naša gospodarska organizacija.

—g Učiteljska društva Mariborske oblasti opozarjamo na občni zbor »Učiteljskega doma«, ki se vrši na praznik 25. marca 1925. ob 10. uri v deški meščanski šoli v Mariboru. Zastopstvo učiteljskih društev pri tem obč. zboru ni velike važnosti samo za lepo se razvijajoči UD, ampak tudi radi tega, ker se bo po obč. zboru razpravljalo o ukrepih, katere mora podvzeti učiteljsstvo že v najbližji bodočnosti v podporo našemu naraščanju.

—g Učiteljski dom v Mariboru. Članarina in darila: Hranilnica in posojilnica v Šmarju pri Jelšah 50 Din; učit. društvo za marenberški okraj 350 Din; učiteljsstvo v Petrovčah 30 Din; učiteljsstvo deške osnovne šole IV. v Mariboru 100 Din; Mikuš Karolina, učiteljica v Mariboru 20 Din; učiteljsstvo v Izakovcih (Prekm.) 40 Din; učiteljsstvo v Grižah (Voglar Alojzij, Runove Ivana, Razpotnik Fran, Kraševac Danica, Škerjanc Metod) 50 Din; učiteljsstvo v Selnici ob Dravi (Majcen A., Črnko J., Konečnik Fr., Macarol P., Žoher H., Kotnik Ida) 60 Din. Vsem darovalcem iskrena hvala! M. Kožuh, blagajnik.

—Društvu za zgradbo učiteljskega konvikta je vplačalo učno osobje I. deklasne osnovne in meščanske šole v Ljubljani po strokovni učiteljici Mariji Sodnikovi 140 Din letnine in sicer po 10 Din: a) učiteljice osnovne šole: Blagajna Matilda, Dostal-Lunder Avgusta, Franke Helena, Likozar Ana, Lunder Frančiška, Mazi Olga, Piller Ivana, Trampuš Mara in b) učiteljice meščanske šole: Mehle Marija, Palme Marija, Saršon-Spetzler Frida, Sodnik Marija, Trdina Jožica in Waschte-Burger Ilka. Za Ganglov kamen je darovalo »Učiteljsko društvo za kranjski šolski srez v Kranju« 200 Din. Pristrčna hvala! Letošnja darila znašajo 3309.50 Din. S tem zneskom je načrt četrti tisočak. Po-

trudite se ga kar najpreje dopolniti tem načinom, da zbirate letnino po vzorcu gđč. Marije Sodnikove.

Iz naše stanovske organizacije.

Gibanje okrajnih društev v Sloveniji.

Poročila:

+ UČITELJSKO DRUŠTVO ZA KONJSKI OKRAJ je imelo svoj redni občni zbor v soboto, dne 17. januarja 1925 v Konjicah.

Tov. predsednik je uvodoma pozdravil najprisrčneje navzoče članstvo, ki se je k izrednemu društvenemu slavlju zbralo v najčastnejšem številu, kajti od 58 članov je bilo prisotnih 52. Pozdravil je posebe nove člane tov. Iv. Pavliča, tovarišico Irmo Mežanovo in reaktivirani učiteljici ženskih ročnih del tovarišici Sabino Serajnikovo in Josipino Pauserjevo ter se spominal pred malo dnevi umrlega tov. nadučitelja v pok. R. Kosérja, ki je dolga leta služboval v Vitaju, kjer je deloval najmarljiveje v šoli in izven nje pri narodnih društvih. Bodi mu lahka zemljica, v katero so ga položili dne 8. januarja ob občni udeležbi učiteljstva, občinstva in šolske mladine. V znak sožalja vstanejo navzoči s svojih sedežev. Iskreno je tov. predsednik pozdravil gospo Schellovo, soprogo tov. obl. inspektorja in srezka šolskega nadzornika tov. M. Lichtenwallnerja in H. Šumerja kot drage nam goste ter lučnega slavljenca g. obl. inspektorja tov. H. Schella in srezkega šolskega nadzornika v pok. R. Jurka.

Zapisnik, dopisi. Zapisnik zadnjega zborovanja in došli dopisi so se vzeli na znanje. Izmed slednjih je omeniti okrožnico »Slomškove zveze«, ki je prišla »tri« mesece prepozno. Takrat Slomškova zveza ni našla izraza zoper nečuvvena preganjanja učiteljstva po vladi »zakona, reda in pravice«; sedanja prosvetna uprava popravlja po možnosti le nepostavnosti klerikalnega režima nad šolstvom. Za stalnost učiteljstva se pa itak bori UJU že ves čas svojega obstoja in je vzpodbuda Slomškove zveze v tem oziru brezpredmetna.

Poročila društvenih funkcionarjev so se vzela istotako odobruje na znanje.

Volitve niso prinesle nikakšnih sprememb, izvoljen je ves dosedanji odbor.

Članarina v letu 1925. znaša: a) za redne člane 160 Din, b) za učitelje poročene učiteljice 80 Din, c) za učiteljice ženskih ročnih del 120 Din in d) za upokojenca, ki prejema tudi »Popotnika« 110 Din. V teh zneskih so vštet prispevki v smislu sklepa zadnje pokrajinske skupščine, nadalje članarina za Učiteljski dom v Mariboru in za Jugoslov. Matico, prispevek za rezervni sklad in prispevek za ostale društvene potrebščine.

Vsled pičlo odmerjenega časa se predavanja odlože na prihodnje zborovanje, ki se vrši v marcu v Konjicah.

+ BELOKRANJSKO UČITELJSKO DRUŠTVO je imelo svoj letni občni zbor dne 14. januarja 1925 v Metliki.

Predsednik pozdravi tov. nadzornika Lukežiča, predavatelja Albina Čebularja, nove člane in ostale tovariše.

Tajnica prečita zapisnik o zadnjem zborovanju. Se odobri.

Poročila. Predsednik se spominja vseh onih, ki so v tem letu zapustili naše društvo, osobito tov. Lovšina, ki je stopil v pokoj. Društvo ga izvoli častnim članom.

Dopis »Slom. zveze«, da protestirajo vsa okrajna društva proti premetitvi stalnega učiteljstva, ni našel odmeva.

»Podpornemu društvu za učiteljski naraščaj« se odpošlje znesek 1000 Din. Za planinsko kočjo na Mirni gori, Planina, daruje društvo 250 Din.

Tajnica poda pregledno letno poročilo o delovanju društva, istotako blagajnik.

Članarina se zviša na 12 Din mesečno, odteguje jo šolski upravitelj.

Volitev. Volitev se izvrši s predlogom. Izvoljeni odbor se konstituira. Predsednik Barlé K.; tajnica Završanova; blagajnik Zalar; odborniki in namestniki: Vrezec, Kos, Gruden, Dolinar, Gostiševa in Zornova.

Predavanje. Tovariš Čebular nam je v svojem temeljitem predavanju pokazal najlepšo in najlažjo pot, po kateri pridemo do gotovega in in lepega uspeha v risanju. Da je to možno, smo videli na izdelkih njegove šole. Zanimanje na-

vzočih je bilo dokaz, da stremimo dalje k napredku v risanju. Priznanje, ki ga je dobil, je bilo zasluženo.

Prihodnje zborovanje bo 7. marca v Črnomlju.

+ KAMNIŠKO UČITELJSKO DRUŠTVO je imelo svoj redni občni zbor v sredo, dne 11. februarja 1925 ob 10. uri v šolskem poslopju v Kamniku. Od 73 članov je bilo navzočih 47.

Otvoritev in poročila. Tovariš predsednik je otvoril občni zbor in pozdravil navzoče, posebej navzočega srezkega poglavarja in predsednika okrajnega šolskega sveta g. dr. Ogrina, novo imenovanega okrajnega šolskega nadzornika g. Matko Kanteta. Zahvalil se je nadalje vsem, ki so mu osebno in pismeno čestitali k odlikovanju. Srezki poglavar g. dr. Ogrin je nato še enkrat čestital obema odlikovancema. V kratkih besedah je povedal, da je to odlikovanje izraz zasluge, ki sta si jih tovariša Petrovec in Toman pridobila na šolskem in kulturnem polju. Šolski nadzornik g. Pretnar se je potem zahvalil za pozdrav. Tudi on je še enkrat čestital odlikovancema in zaključil svoj nagovor: vse za narod, dom in očetnjo! Nato se je oglasil k besedi šolski nadzornik v pokoj g. Matko Kante. Povdarjal je, da je bil vedno z nami in hoče tudi ostati do zadnjega diha. Tudi on je čestital tovarišema Petrovcu in Tomanu. S tem, da sta bila onadva odlikovana, je bilo odlikovano celokupno učiteljsstvo. Želel jima je, da bi še dolgo časa delovala v prid šolstvu in učiteljstvu. Z ozirom na častno odlikovanje, ki sta je prejela tovariša Petrovec in Toman, je pozval nato tovariš Šmajdek učiteljsstvo k delu, h kateremu bosta za vzgled tovariša Petrovec in Toman. V ponos sta nam ta dva kulturna delavca, v ponos moramo biti njima tudi mi!

Nato se je prečital in odobrili zapisnik zadnjega občnega zbora. Tajniško in blagajniško poročila sta se vzela na znanje. Pregledovalcem računov sta se določila tovariša Stenovec in Majer, ki sta pregledala račune, jih našla v redu in predlagala, da se da tovarišici blagajničarki absolutorij.

Članarina se je določila na letnih 160 Din, upokojenici plačujejo letno 100 Din, učiteljice ženskih ročnih del 120 Din in z učitelji poročene učiteljice pa 90 Din. Članarina se plačuje četrtletno po 40 Din, in sicer 1. marca, 1. maja, 1. septembra in 1. novembra.

Volitev odbora. Na predlog tovariša Šmajdeka se je volil z vzklikom sledeči odbor: Tomo Petrovec, predsednik; Julij Majer, predsednikov namestnik; Gizela Ušeničnik, tajnica; Ela Tavčar, blagajničarka; Anton Arrigler, Zinka Bole, Ante Namut, Viktor Sotenšek, odborniki; Miroslav Praprotnik, Anka de Tomi, namestnika.

Slučajnosti. Za nagrobni spomenik pokojnemu tovarišu Jordanu se prispeva 500 Din. Tovariš Tiran je stavil sledeči predlog:

Ker nam je Banja Koviljača za zdravljenje nekoliko preveč od rok, smo pa glasom sklepa glavnega odbora UJU v Beogradu z dne 27. decembra 1924 dolžni, da prispevamo za zgradbo tamšnjega Učiteljskega doma po 40 Din, se predlaga:

1. Učiteljsko društvo za kamniški okraj se pozivlje, da se potom poverjeništvu UJU Ljubljana in glavnega odbora UJU v Beogradu pobrigaj za enak prispevek za Učiteljski dom v Kamniški Bistrici. Ko se to izvrši, naj društvo takoj delegira pripravljajni odbor za zgradbo istega.

2. V slučaju, da bi se tej zahtevi ne ugodilo, naj društvo izposluje, da bodi tudi prispevek za Učiteljski dom v Banji Koviljači samo prostovoljen.

Sklep. Sklenilo se je, da se vrši prihodnje zborovanje meseca marca v Radomljah. Nato se je občni zbor zaključil.

Odgovorni urednik: Franc Strukelj. Last in zal. UJU — poverjen. Ljubljana. Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

NA OBROKE

Manufakturo in konfekcije etc. obleke po meri za gospode in dame iz lastne prvovrstne krojačnice dobite proti ugodnemu odplačevanju na obroke le pri trdku

DAVORIN JOHAN IN DRUGOVI

družba z o. z.

MARIBOR, Tattenbachova ul. 2.
Pisarna: Gregorčičeva ul. 1.

Zahtevajte vzorce!